

УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТУВАННІ ПОДАТКІВ

Умови функціонування підприємства визначаються, як правило, фінансово-економічними результатами його діяльності, тобто прибутком, на який істотно впливає система оподаткування. Враховуючи те, що податкове законодавство передбачає своєчасну і повну сплату податкових платежів, а у разі невиконання – відповідні штрафні санкції, підприємству необхідно мати інструментарій, який би дозволяв планувати свої податкові виплати та уникати витрат по сплаті штрафних санкцій. Одним із варіантів може слугувати система управлінського контролю в бюджетуванні податків, спрямована на планування податкових платежів з метою забезпечення їх своєчасної та повної сплати, що буде зменшувати негативний вплив на фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Значимість управлінського контролю в бюджетуванні проявляється в тому, що формування податкових бюджетів, та контроль за їх складанням і виконанням, дасть змогу керівництву підприємства розрахувати майбутній розмір податкових платежів та порівнювати їх з показниками майбутнього прибутку, і заздалегідь, у випадку недостатньої кількості власних обігових коштів для сплати податків, знайти інші джерела для погашення податкових зобов'язань. Такий розрахунок дозволить уникнути появи штрафних санкцій за порушення норм податкового законодавства стосовно своєчасної та повної сплати податків і зборів, а також дозволить менеджменту підприємства вчасно передбачати зміни стратегії розвитку підприємства.

Теоретичні та методологічні проблеми, пов'язані з організацією процесу контролю, бюджетування податків розглядалися у працях зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема, Б.А. Аманжолової, І. Ансоффа, І.О. Бланка, Т.В. Бодрової, К. Брейлі, В.П. Вишневського, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, А.І. Даниленка, К. Друри, Т.І. Єфименко, В.С. Загорського, М.Д. Корінька, В.Ф. Максимової, Л.В. Нападовської, В.О. Шевичука та інших.

В працях вчених тією чи іншою мірою розглядалися різні підходи до концептуальних основ функціонування системи контролю та бюджетування в оподаткуванні підприємств, проте останні зміни, що відбуваються в суспільно-політичному та економічному житті держави не можуть не вплинути на функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, а отже і на його систему оподаткування і контролю. В зв'язку з цим подальші дослідження щодо розвитку організаційно-методологічних аспектів функціонування системи управлінського контролю в бюджетуванні податків підприємства актуалізуються.

Аналіз існуючих методик бюджетування податків виявив, що вони в цілому характеризують, з різним ступенем деталізації, лише одну сторону цього процесу, а саме розрахунок поточних податкових платежів, однак не наводять комплекс заходів у випадку відсутності грошових коштів у підприємства, необхідних для сплати податкових зобов'язань, що обмежує сферу застосування бюджетування податків. А узагальнення підходів до вирішення проблем дефіциту грошових коштів показує наявність неоднакових наслідків з точки зору формування податкових зобов'язань, які можуть призвести до їх збільшення або зменшення, що необхідно враховувати при розробці методики бюджетування податків в підприємстві та контролю виконання цих бюджетів.

Як варіант, пропонуємо методичний підхід управлінського контролю в бюджетуванні податків, що включає певну послідовність етапів. Зокрема, аналітичний етап, передбачатиме проведення аналізу податкового законодавства з метою уточнення особливостей та специфічних аспектів обчислення і сплати податкових платежів. Подібний аналіз законодавства слід проводити постійно, оскільки зміни носять перманентний характер. Також цей етап має включати проведення ретроспективного аналізу податкових платежів підприємства, що необхідно для визначення питомої ваги окремих податків та зборів у загальній сумі сплачуваних підприємством податкових платежів у минулих періодах з метою встановлення податкових зобов'язань, які здійснюють найбільший вплив на фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Підготовчий етап сприятиме визначенню бази оподаткування у плановому періоді на підставі інформації про зміни у законодавстві та об'єкти оподаткування. Оскільки бюджетування податків є складовим елементом бюджетування в підприємстві, доцільно визначити на основі яких показників операційних бюджетів будуть формуватимуться показники податкових бюджетів і відповідно виділити перелік показників, необхідних для розрахунку сум податків та зборів, що буде сплачувати підприємство. В той же час

доцільно передбачати і механізми контролю за виконанням затверджених бюджетів. Планово-розрахунковий етап передбачає – формування податкових бюджетів за окремими податками і зборами та зведений податковий бюджет, на основі якого буде складено податковий календар, необхідний для визначення терміну сплати розрахованих податкових зобов'язань. Слід відмітити, що податковий календар має узгоджуватись з бюджетом грошових коштів підприємства, для того щоб у разі виникнення дефіциту грошових коштів можливо було проаналізувати наявні засоби покриття дефіциту коштів для сплати податкових платежів. І на заключному етапі реалізації податкового бюджету необхідно здійснювати моніторинг виконання зведеного податкового бюджету, шляхом порівняння фактичних даних за податковими платежами підприємства з плановими, а у випадку виявлення відхилень необхідно вносити зміни у податковий календар. В цьому випадку система управлінського контролю вчасно надаватиме інформацію про відхилення, причину виникнення та винуватців.

Отже, впровадження управлінського контролю бюджетування податків у практичній діяльності підприємства дозволить систематизувати інформаційні потоки стосовно формування баз оподаткування за окремими податковими платежами, та, як наслідок, уникнути зайвих ітераційних процедур в процесі узгодження податкових бюджетів, а також посилити власне систему управлінського контролю.

Список використаної літератури:

1. Михасьова Н.В. Організаційні аспекти впровадження та функціонування методики бюджетування податків підприємства /Н.В. Михасьова, О.М. Тищенко // «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання»: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Донецьк, 9-11 грудня 2008 р.), / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т [та ін.]. – Донецьк, 2008. – С. 152 – 154.